

تغییر الگوی رفتاری و ذهنی از خلال تحقیقات علوم انسانی بیرون می‌آید

مشاور معاون پژوهشی وزارت علوم گفت: اگر بخواهیم توسعه پیدا کنیم باید درخصوص علوم انسانی تعمیق و تحقیق کنیم. تغییر الگوی رفتاری و ذهنی از خلال تحقیقات علوم انسانی بیرون می‌آید.

مشاور معاون پژوهشی وزارت علوم گفت: اگر بخواهیم توسعه پیدا کنیم باید درخصوص علوم انسانی تعمیق و تحقیق کنیم. تغییر الگوی رفتاری و ذهنی از خلال تحقیقات علوم انسانی بیرون می‌آید.

به گزارش خبرنگار مهر، همایش هفته پژوهش صبح امروز دوشنبه ۲۵ آذرماه باحضور جمعی از پژوهشگران و اندیشمندان در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. در این همایش محمد توکل، مشاور معاون پژوهشی وزارت علوم، فناوری و تحقیقات با ارائه طرح "علوم انسانی و توسعه ملی" و با بیان این سؤال که لازم است سیاستمداران و سیاستگذاران و به عبارتی حاکمیت درخصوص جامعه، مردم، ذهنیتها، افکار، رفتار و نیازها چه چیزهایی را بدانند، گفت: طبیعی است پیرو این مسائل، این سؤال مطرح می‌شود چه فرد و افرادی و چگونه باید به حاکمان و سیاستمداران و سیاستگذاران این امور را بگویند. وی بیان کرد: به طور معمول سیاستگذاران و سیاستمداران اظهار می‌کنند ما خود این امور را می‌دانیم یا اهمیت اولیه ندارد یا جزو واجبات یومیه حکومت نیست یا در مراحل بعدی به آنها می‌پردازیم. اینجا فضایی است که علوم انسانی باید وارد شود؛ چرا که سیاستگذاران و سیاستمداران فکر می‌کنند که می‌دانند، در صورتی که نمی‌دانند.

این استاد جامعه شناسی دانشگاه تهران تأکید کرد: برای اینکه این کار توسط علوم انسانی و علوم اجتماعی انجام شود، شاخه های علوم انسانی باید به صورت انتقادی اما سازنده، جامعه، مردم، افکار و نیازها را مورد بحث، بررسی و تحقیق قرار دهند اما سیاستمداران و سیاستگذاران در ارتباط با علوم انسانی تقاضامند و علاقه مند به پیشگویی در آینده هستند و اینکه کنترل آنها را به صورت مکانیکی و ماشینی در دست گیرند، به طور مثال آنها می‌خواهند بدانند اعتماد ملی کجا به حداقل می‌رسد؟ یا نقطه بهینه جمعیت کجاست؟ یا کجا مردم احساس آرامش می‌کنند؟

توکل با بیان اینکه اگر پذیرفتیم علوم انسانی ای که می‌خواهیم فقط اموری را هزینه می‌کند که حاصل آن پیش بینی و پیشگویی از نوع مکانیکی است، این پیشگویی باید بر مبنای ۲ پایه استوار باشد، گفت: نخست تبیین و تحلیل گذشته و دوم تحلیل و بررسی وضعیت موجود براساس اطلاعات و داده های موجود. مشکل اینجاست که سیاستمداران و سیاستگذاران گمان می‌کنند آینده را بدون این دو مسئله مهم می‌توان پیشگویی کرد. از همین روست که در مواقعی به صورت مبهوت بیان می‌کنند. مثلاً چرا جوان ۳۰ ساله ای مانند مرتضی پاشایی چنان پدیده اجتماعی در خصوص او به راه می‌افتد.

وی تصریح کرد: در مطالعات انسانی و اجتماعی کار، کار سوییچی نیست و به لحظه نمی‌توان پی به امور برد و رفتار انسانی برخلاف رفتار ماشینی نمی‌تواند امور را کنترل کند. علوم انسانی اگر بخواهد به رسالت و تکالیف خود عمل کند باید وارد گود تحقیقاتی شده و دو ویژگی تبیین و تحلیل گذشته و تحلیل و بررسی وضعیت موجود براساس اطلاعات و داده های موجود را داشته باشد. اصولاً یکی از مشکلات اساسی ما آن است که طرح سؤال و تبیین پدیده های اجتماعی و ارتباط دادن انگیزه با مسایل اجتماعی با واقعیتهای اجتماعی و فردی مقبول نیست. یکی از موانع مهم در این راستا این است که ما جامعه علمی نداریم که تجارب خود را روی هم بریزد.

مشاور معاون پژوهشی وزارت علوم، فناوری و تحقیقات عنوان کرد: اگر بخواهیم توسعه پیدا کنیم باید درخصوص علوم انسانی تعمیق و تحقیق کنیم. تغییر الگوی رفتاری و ذهنی از خلال تحقیقات علوم انسانی بیرون می‌آید که ما در این زمینه فعالیت جدی نکردیم؛ طرح توسعه به عنوان یک ایده آل و عدم تحقیق در این زمینه گریبانگیر عموم کشورهاست. تقریباً اجماع بر این است به جز استثنائاتی از کشورهای جهان اسلام عموماً برنامه های کلان توسعه ای با شکست مواجه می‌شود. یکی از مهمترین دلایل شکست نبود و فقدان دیالوگ و گفت و شنود است.

توکل یادآور شد: نظام برنامه سازی از آماده سازی تا تدوین و عملیاتی سازی تا ارزیابی یک طرفه از بالا به پایین انجام می‌شود، در صورتی که پیشنهاد آن از امهات مسایل این است که اگر بخواهیم توسعه داشته باشیم، باید برنامه آن عوض شده و گفت و شنود و دیالوگ در تمام لایه های ذکر شده میان ذی نفعان، تصمیم گیران، تصمیم سازان، کارشناسان و بهره مندان صورت گیرد.